บทที่ 4

โครงสร้าง การพัฒนาทางการเงิน การเปิดประเทศ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ว่าศึกษาโครงสร้างของการพัฒนาทางการเงิน การเปิดประเทศ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การพัฒนาทางการเงินของประเทศไทย

หลังจากช่วงวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 ที่ผ่านมานั้นภาคการเงิน (Financial sector) ของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาทางการเงินภายในประเทศที่เกิดขึ้นหลังจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อให้ประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่อไป โดยการพัฒนาทางการเงินจะพัฒนาเพื่อกระตุ้นความต้องการใช้บริการทางการเงินของผู้ใช้บริการทั้งในประเทศและต่างประเทศ การทำธุรกรรมกู้ยืมหรือซื้อขายแลกเปลี่ยนตราสารทางการเงินระหว่างกัน และส่งเสริมทำให้เกิดการลงทุนใหม่ๆภายในประเทศ ซึ่งมีธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เป็นองค์กรหลักที่ทำในการกำกับดูแลการพัฒนาทางการเงินของประเทศไทย โดยจะพัฒนาตามระบบการเงินของประเทศไทย เนื่องจากระบบการเงินทำหน้าที่สำคัญในการเป็นตัวกลางระดมเงินทุนและจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจไปสู่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการด้านการชำระราคาสินค้าและบริการ ระบบการเงินที่พัฒนาแล้วจะมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพที่สนับสนุนทำให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยระบบการเงินของประเทศไทยมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย สถาบันการเงิน ตลาดการเงิน และระบบการชำระเงิน ซึ่งภาพที่ 4.1 แสดงโครงสร้างการพัฒนาทางการเงินของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบระบบการเงินดังต่อไปนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย,2558)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

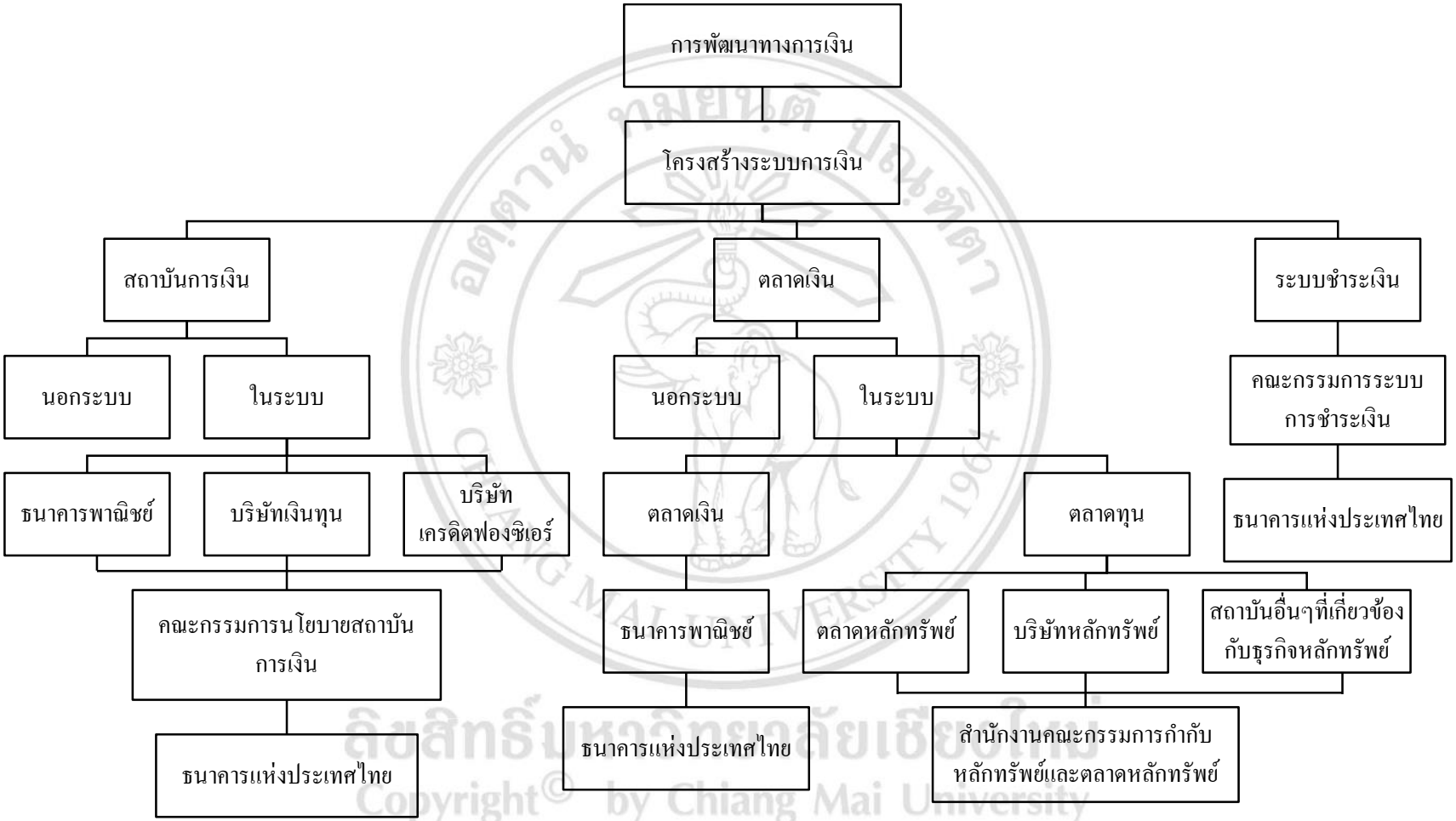

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2558)

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างการพัฒนาทางการเงินของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากภาพที่ 4.1 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาทางการเงินของประเทศไทยนั้นจะถูกพัฒนาโดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหลัก โดยการพัฒนานั้นจะพัฒนาตามระบบการเงินของประเทศไทยนั่นคือจะพัฒนาสถาบันการเงิน พัฒนาตลาดการเงิน และพัฒนาระบบการชำระเงิน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้(ธนาคารแห่งประเทศไทย,2558)

1.การพัฒนาสถาบันการเงิน

สถาบันการเงิน หมายถึง สถาบันที่ทำธุรกิจในรูปของการกู้ยืมและให้กู้ยืม หรือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ให้กู้และผู้ขอกู้ โดยอาศัยเครื่องมือหรือตราสารทางการเงินและรับภาระความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมแทนผู้ให้กู้ โดยรายได้จากสถาบันการเงินจะมาจากอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากผู้ขอกู้ ซึ่งสถาบันการเงินสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 สถาบันการเงินนอกระบบ เป็นสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นเองไม่มีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับควบคุมการดำเนินงาน เช่น การกู้ยืมกันโดยตรง การเล่นแชร์ สินเชื่อทางการค้า การซื้อขายลดเช็ค เป็นต้น

1.2 สถาบันการเงินในระบบ หมายถึง สถาบันที่ทำหน้าที่ให้บริการทางการเงิน เช่น การรับฝาก-ถอนเงิน และธุรกรรมทางการเงินอื่น ๆ ตามที่ได้รับอนุญาต โดยที่จะประกอบธุรกิจสถาบันการเงินภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นต้น โดยสถาบันการเงินในระบบนั้นจะมีการกำกับดูแลโดยคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งรับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบายระบบสถาบันการเงินให้เป็นไปอย่างเหมาะสม รอบคอบ เพื่อให้ระบบสถาบันการเงินมีเสถียรภาพมั่นคง และจากเวลาที่ผ่านมาธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาสถาบันการเงินดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 (แผนพัฒนาฯ 1) จะมีระยะเวลาการดำเนินนโยบายอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2547-2551 ซึ่งในแผนพัฒนาฯ 1 จะมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างและจัดรูปแบบระบบสถาบันการเงินไทยใหม่ หลังวิกฤตเศรษฐกิจการเงิน ปี 2540 โดยมีการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงและธรรมาภิบาล ซึ่งเปรียบได้กับ “การเก็บกวาดบ้าน” ควบคู่กับการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงภายใต้แนวคิด Financial Services for All Potential Users

ส่วนแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (แผนพัฒนาฯ 2) จะมีระยะเวลาการดำเนินนโยบายในช่วงปี พ.ศ.2553-2557 ซึ่งในแผนพัฒนาฯ 2 นั้นจะมุ่งเน้นการสร้างประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงิน ด้วยการลดต้นทุนจากกฎเกณฑ์ทางการ และการเพิ่มการแข่งขันโดยการเปิดให้มีผู้เล่นรายใหม่จากต่างประเทศ อีกทั้งยังคงให้ความสำคัญเรื่องการเข้าถึงบริการทางการเงิน และการสนับสนุนให้สถาบันการเงินมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีอย่างต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 3 (แผนพัฒนาฯ 3) เป็นแผนพัฒนาที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทยต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 1 และ 2 ต่อเนื่อง ซึ่งแผนพัฒนาฯ 3 มีระยาเวลาในการดำเนินนโยบายอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2559-2563 โดยที่จะเน้นการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน การส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินเป็นสำคัญ โดยเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 มีคำสั้น ๆ ที่สามารถสรุปให้เข้าใจได้ว่า “แข่งได้ เข้าถึง เชื่อมโยง ยั่งยืน” ซึ่งคำว่า แข่งได้ คือ ระบบสถาบันการเงินไทยมีประสิทธิภาพและมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนคำว่า เข้าถึง คือ สถาบันการเงินสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ด้วยราคาที่เป็นธรรมและไม่บิดเบือน ส่วนคำว่า เชื่อมโยง คือ สถาบันการเงินไทยมีบทบาทในการให้บริการและสนับสนุนการเชื่อมต่อการค้าการลงทุนในภูมิภาค รวมถึงระบบการชำระเงินในภูมิภาคมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น และคำว่า ยั่งยืน คือ ระบบสถาบันการเงินมีความมั่นคงเข้มแข็งและมีเสถียรภาพ

2.การพัฒนาตลาดเงิน

ตลาดการเงิน (Financial Market) หมายถึง ตลาดที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้มีเงินออมกับผู้ที่ต้องการเงิน เป็นการเปลี่ยนเงินออมให้ไปเป็นการลงทุน ทั้งในระบบของการให้สินเชื่อและการพัฒนาหลักทรัพย์หลัก นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเงินตราด้วย ซึ่งในทางทฤษฎีจะแบ่งตลาดการเงินออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ

2.1 ตลาดเงินนอกระบบ (Unorganized Financial Market) เป็นแหล่งการติดต่อทางการเงินที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้อยู่ในการกำกับดูแลของทางการ และเป็นตลาดเงินที่ไม่มีระเบียบปฏิบัติกฎเกณฑ์ หรือสัญญาที่ถูกต้อง อยู่นอกเหนือการควบคุมของทางการจึงมีความเสี่ยงสูง ทำให้ผู้เข้าไปเกี่ยวข้องต้องการผลตอบแทนที่สูงเพื่อให้คุ้มกับความเสี่ยง โดยจะมีอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินนอกระบบสูง ลักษณะของตลาดเงินนอกระบบได้แก่ การกู้ยืมกันโดยตรง การเล่นแชร์ การซื้อขายเช็คที่ไม่ผ่านสถาบันการเงินที่ถูกต้องเป็นทางการ เป็นต้น

2.2 ตลาดเงินในระบบ (Organized Financial Market) เป็นตลาดที่การกู้ยืมเงินมีกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ของทางการ ใช้ควบคุมพฤติกรรมการกู้ยืมในตลาดนี้ เช่น มีพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย มีพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ มีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ตลาดเงินในระบบแบ่งออกได้เป็น 2 ตลาดใหญ่ๆ คือ 1. ตลาดเงิน เป็นตลาดสำหรับการกู้ยืมและการลงทุนระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี เพื่อบริหารสภาพ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

คล่องในช่วงสั้นๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแล 2.ตลาดทุน เป็นแหล่งเพื่อการระดมทุนและการลงทุนระยะยาวกว่า 1 ปี เช่น บริษัทหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น โดยในตลาดทุนมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นผู้กำกับดูแล

ซึ่งการพัฒนาตลาดเงินนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ในตลาดเงิน เช่น การเพิ่มความหลากหลายของเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในตลาดการเงิน การขยายกลุ่มผู้ร่วมตลาดทั้งผู้กู้ ผู้ให้กู้ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพให้ผู้ทำหน้าที่คนกลางในตลาดการเงิน การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานตลอดจนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อการทำธุรกรรม เป็นต้น เพื่อช่วยส่งเสริมภาครัฐและภาคเอกชนในการบริหารสภาพคล่อง ลดความเสี่ยงจาก maturity mismatch เพิ่มทางเลือกในการระดมทุนและการลงทุน ลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอกประเทศ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้าย ซึ่งนำไปสู่เสถียรภาพของระบบการเงินด้วย

3.การพัฒนาระบบชำระเงิน

ระบบการชำระเงิน หมายถึง กระบวนการส่งมอบเงินเพื่อชำระเงินซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ระหว่างผู้จ่ายเงินและผู้รับเงิน อาจเป็นได้ทั้งบุคคล หรือ องค์กร นอกจากนั้นยังรวมถึงองค์การที่เป็นตัวกลางแทนผู้จ่ายเงินและผู้รับเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งบริการในระบบชำระเงิน ประกอบด้วย

3.1 ระบบบาทเนต เป็นการโอนเงินที่มีมูลค่าสูงระหว่างสถาบันการเงินและสถาบันที่มีบัญชีเงินฝากกับ ธปท. ในลักษณะ Real-Time Gross Settlement (RTGS)

3.2 ระบบการเรียกเก็บเงินตามเช็ค ประกอบด้วย การหักบัญชีเช็คด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (ECS) การเรียกเก็บเงินตามเช็คภายในเขตสำนักหักบัญชี การเรียกเก็บเงินตามเช็คข้ามเขตสำนักหักบัญชี (B/C)

3.3 ระบบการโอนเงินรายย่อย เป็นระบบการโอนเงินเพื่อการชำระเงินระหว่างลูกค้าต่างธนาคาร เหมาะสำหรับการชำระเงินรายย่อย ที่มีปริมาณรายการมาก มีข้อตกลงล่วงหน้า มีงวดการชำระเงินที่แน่นอน โดยผู้โอนเงินส่งคำสั่งโอนเงินล่วงหน้าให้ธนาคารผู้ส่ง และธนาคารผู้รับจะโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับ

3.4 การโอนเงินข้ามธนาคารผ่าน ATM ธปท. มีนโยบายผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์พัฒนาและขยายการให้บริการระบบการโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคารผ่านเครื่อง ATM (On-line Retail

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Fund Transfer-ORFT) เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินและการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์ และบริการในระบบชำระเงิน

ซึ่งการพัฒนาระบบชำระเงินจะมีคณะกรรมการระบบการชำระเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย มีหน้าที่พัฒนาและปรับปรุงระบบโดยเพิ่มบริการให้รองรับธุรกรรมการชำระเงินที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การเพิ่มบริการส่งมอบพร้อมชำระราคาตราสารหนี้ภาครัฐแบบ DVP การเพิ่มบริการชำระดุลสุทธิของธุรกรรมการชำระเงินประเภทต่าง ๆ ระหว่างผู้ใช้บริการบาทเนต และการเพิ่มบริการชำระราคาตราสารทุนและตราสารหนี้ภาคเอกชนในรูปแบบ RTGS เป็นต้น

การดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

นโยบายการเงิน (Monetary Policy) หมายถึง การดำเนินมาตรการของเจ้าหน้าที่ทางการเงินในการควบคุมปริมาณเงิน (Money Supply) และปริมาณสินเชื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่ออัตราดอกเบี้ยและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเป้าหมายหลักของการดำเนินนโยบายทางการเงินได้แก่ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ และการรักษาดุลยภาพทางการชำระเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาทางการเงินนั้นก็เป็นหนึ่งในนโยบายทางการเงินที่กระตุ้นให้มีการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยนโยบายการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ในปัจจุบันจะมี 2 แบบ คือ

1. นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย (Expantionary Monetary Policy) จะถูกนำมาใช้เมื่อระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่ชะลอตัว สภาพคล่องในระบบตึงตัว อัตราเงินเฟ้ออยู่ในเกณฑ์ต่ำ และมีการจ้างงานไม่เต็มที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะออกมาตรการในลักษณะที่ทำให้ปริมาณเงินในระบบเพิ่มสูงขึ้นหรือขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแสดงว่าในช่วงนี้จะมีการใช้นโยบายในการพัฒนาทางการเงินที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีปริมาณเงินในระบบเพิ่มขึ้น เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน (Bank Rate) และการผ่อนคลายมาตรการทางการเงินอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการลงทุนเพิ่มขึ้นและเกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น

2. นโยบายการเงินแบบเข้มงวด (Restrictive Monetary Policy) จะถูกนำมาใช้เมื่อระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะเงินเฟ้อ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจขยายตัวเร็วเกินกว่าที่ทรัพยากรในประเทศจะสามารถรองรับได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดปริมาณเงินในระบบลดลง ซึ่งแสดงว่าในช่วงนี้มีการใช้นโยบายในการพัฒนาทางการเงินลดลง เพื่อที่จะมีการขยายตัวของปริมาณเงินในระบบลดลง หรือเพื่อควบคุมไม่ให้เศรษฐกิจขยายตัวเร็วเกินไป เช่น การปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้การลงทุนลดลงและเกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจลงในที่สุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2 การเปิดประเทศของไทย

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ เช่น การค้า การลงทุน การก่อหนี้ การเรียนรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยี การรับความช่วยเหลือตลอดจนการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ โดยประเทศไทยเปิดประเทศอย่างจริงจังหรือมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดอย่างแท้จริง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2398 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นปีที่ไทยได้ทำสนธิสัญญาบาวริ่ง มีผลทำให้รูปแบบการค้าและโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยเปลี่ยนไป อีกทั้งประเทศไทยมีขนาดของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศค่อนข้างมาก นั่นคือ มีการพึ่งพิงการค้าระหว่างประเทศ (การส่งออก และการนำเข้า) เนื่องจากประเทศไทยยึดถือแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรี คือ ยอมให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาขายในประเทศ ซึ่งถูกกำกับดูแลโดย กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ จึงทำให้ประเทศไทยได้เปิดกว้างสู่การค้าระหว่างประเทศ และก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีขนาดของการเปิดประเทศ (Degree of openness) ที่สูงขึ้น ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด จำเป็นที่จะมีการวัดขนาดของการเปิดประเทศหรือความเข้มข้นของการเปิดประเทศ (Degree of openness) ซึ่งสามารถวัดได้จากมูลค่าสินค้าและบริการส่งออกบวกมูลค่าสินค้าและบริการนำเข้า หารด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงสัดส่วนของการส่งออก-นำเข้าและบริการต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ นั่นคือ ปริมาณหรือมูลค่า (Volume) การค้ากับต่างประเทศ และจากภาพที่ 4.2 ได้แสดงโครงสร้างของการเปิดประเทศของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

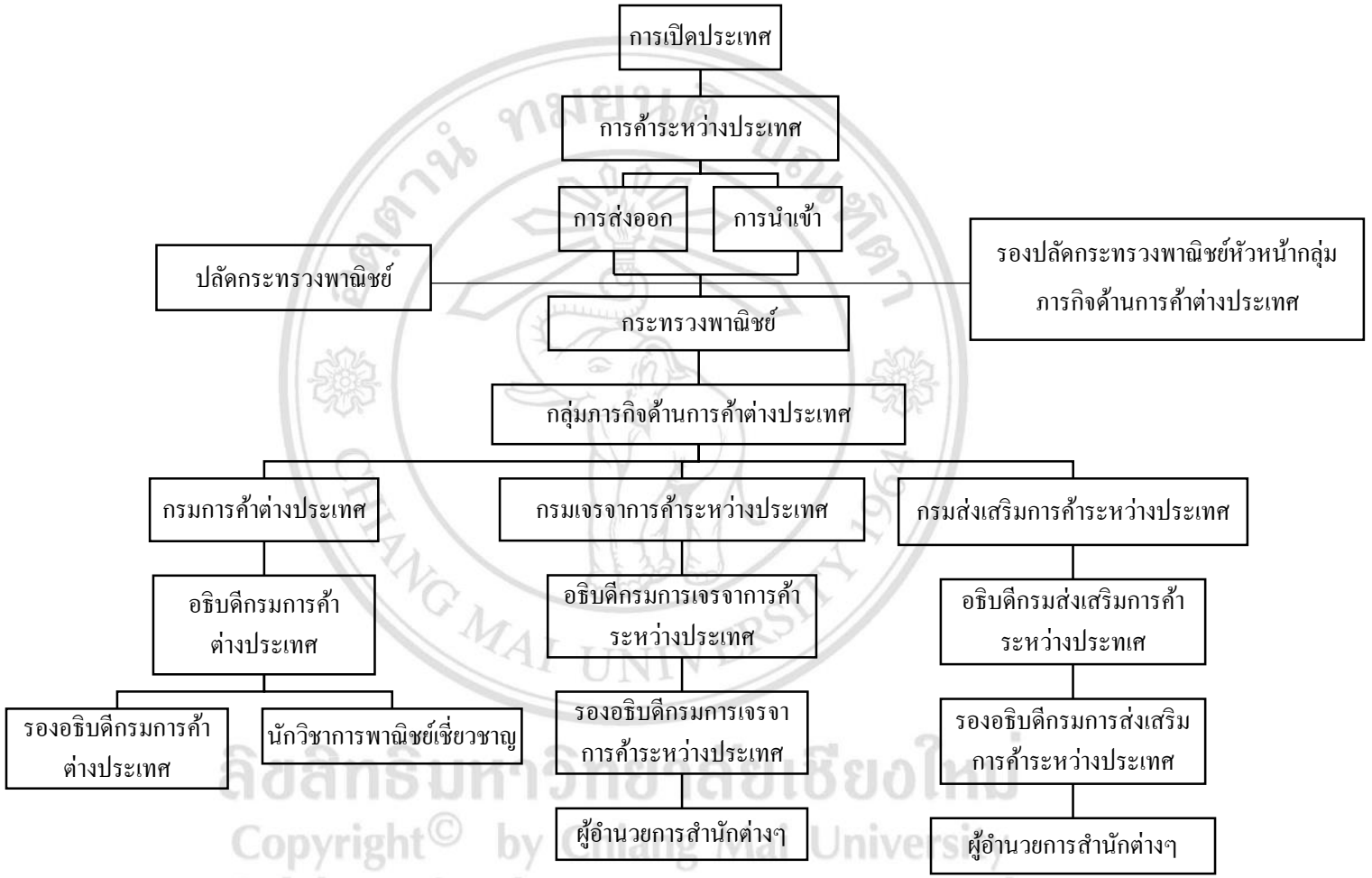

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ (2558) กรมการค้าต่างประเทศ (2558) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2558) และกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2558)

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการเปิดประเทศของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากภาพที่ 4.2 สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีการเปิดประเทศ แสดงว่ามีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น นั่นคือ การส่งออกและการนำเข้าสินค้าและบริการจากต่างประเทศ ซึ่งการส่งออกและการนำเข้าสินค้าและบริการของประเทศไทยนั่นจะถูกกำกับดูแลโดย กระทรวงพาณิชย์ เป็นหลัก โดยกระทรวงพาณิชย์เป็นกระทรวงที่มีอำนาจในการกำกับดูแลเกี่ยวกับการค้า ธุรกิจบริการ ทรัพย์สินทางปัญญาและราชการอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น และมีหน่วยงานในสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลในด้านการค้าต่างประเทศ คือ กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดหน้าที่ดังนี้

1.กรมการค้าต่างประเทศมีหน้าที่ในการจัดระเบียบการบริหารการนำเข้าและการส่งออกสินค้า ดำเนินการปกป้องและตอบโต้ทางการค้า อีกทั้งแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อกีดกันทางการค้า รวมถึงการส่งเสริมและกำกับดูแลมาตรฐานสินค้าส่งออกและนำเข้า พัฒนาการค้ารูปแบบใหม่ และทำการตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ โดยการดำเนินออกมาตรการต่างๆต้องได้รับการประชุมละเห็นชอบจากอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ และฝ่ายอื่นๆ

2.กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศมีหน้าที่ในการเจรจาขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างเป็นรูปธรรมและปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งสร้างพันธมิตรและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งมาตรการต่างๆที่ออกมาจะต้องได้รับการประชุมและเห็นชอบจาก อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ

3.กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีหน้าที่ในการมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการแก่ผู้ประกอบการไทยในการดำเนินธุรกิจ การค้าระหว่างประเทศ โดยอำนวยความสะดวก ลดต้นทุน เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและธุรกิจบริการของไทย ชี้แนะลู่ทางการเข้าตลาดและรักษาตลาดการค้าในต่างประเทศ และร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาให้ไทยเป็นประตูการค้าสำคัญของภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมาตรการต่างๆที่ออกมาจะต้องได้รับการประชุมและเห็นชอบจาก อธิบดีกรมกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ

จากภารกิจหน้าที่ของกรมต่างๆที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพาณิชย์แสดงให้เห็นว่าการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากและจะส่งผลทำให้มีขนาดการเปิดประเทศที่กว้างขึ้นและเกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ ดังนั้นปัจจัยที่มีผลทำให้ขนาดของการเปิดประเทศกว้างขึ้นและส่งผลทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ การค้าระหว่างประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประกอบไปด้วย การส่งออกและการนำเข้า ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดและสาระสำคัญของการส่งออกและการนำเข้าได้ดังต่อไปนี้

4.2.1 การส่งออก

ในยุคสมัยของลัทธิพานิชนิยม เชื่อว่า การส่งออกนำมาซึ่งความมั่งคั่งของประเทศ แต่ปัจจุบันการส่งออกมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในด้านต่างๆอีกมาก เช่น เพื่อให้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การกระจายรายได้ของกลุ่มผู้ผลิตภายในประเทศ การใช้เงินตรานั้นไปซื้อสินค้าจากต่างประเทศ และนำมาซึ่งเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ โดยสินค้าที่ส่งออกของประเทศไทยในช่วงแรกๆ แบ่งเป็น 6 รายการ ได้แก่ สินค้าเกษตร สินค้าประมง สินค้าป่าไม้ สินค้าเหมืองแร่ สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าอื่นๆ แต่ในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน สินค้าอุตสาหกรรมกลายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ ไทย และจะถูกกำกับดูแลโดย กระทรวงพาณิชย์ และกรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ ส่งเสริมและกำกับดูแลมาตรฐานการส่งออก แก้ไขปัญหาข้อกีดกันทางการค้า พัฒนาระบบควบคุมการส่งออกของไทยเพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ เป็นต้น

จากภาพที่ 4.3 แสดงการส่งออกและอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย พบว่าประเทศไทยมีการส่งออกในระดับที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพึ่งพาการส่งออกสูง ส่งผลทำให้มีอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการส่งออกและอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2539 ถึงพ.ศ.2540 เศรษฐกิจประเทศไทยมีการเติบโตน้อยลง เนื่องจาก การส่งออกลดลงเหลือร้อยละ 0 เพราะได้สูญเสียตลาดสินค้าส่งออกที่ใช้แรงงาน เช่น สิ่งทอ รองเท้า และอื่นๆ ให้กับประเทศคู่แข่ง คือ จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย เนื่องจากต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่า และในปี พ.ศ. 2552 เกิดปัญหาวิกฤตในภาคการเงินของสหรัฐอเมริกาหรือเรียกว่า วิกฤตซับไพรม์ในสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2551 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2552 อีกทั้งในช่วงปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ.2558 อยู่ในช่วงที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวทำให้ประเทศไทยได้รับความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมากโดยเฉพาะทางด้านการส่งออกสินค้าของไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพึ่งพาการส่งออกเป็นสำคัญและมีความเชื่อมโยงทางการค้ากับตลาดโลกในระดับสูง เมื่อเกิดวิกฤติแล้วทำให้การส่งออกของประเทศไทยลดลงส่งผลให้อัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยลดลงไปด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

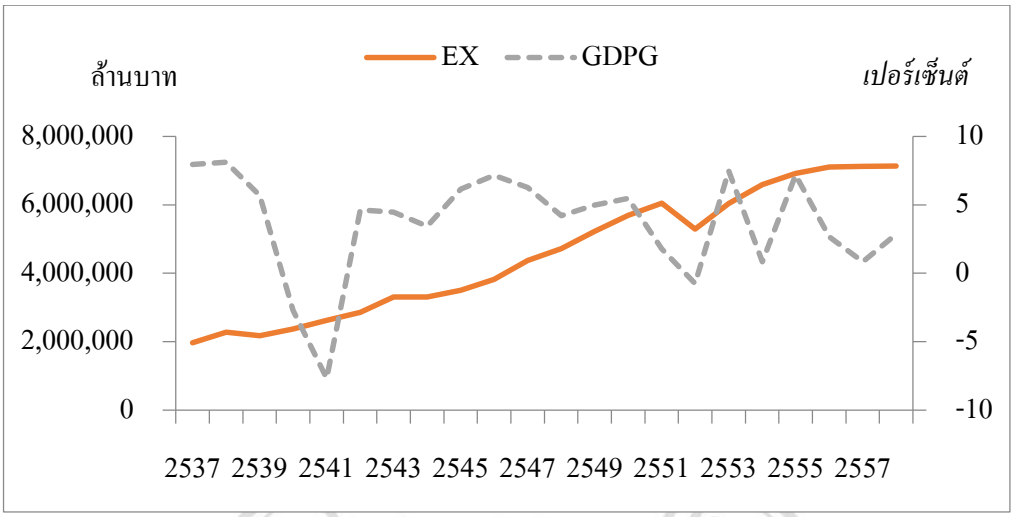

ที่มา : จากการคำนวณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2558)

ภาพที่ 4.3 การส่งออกสินค้าและบริการ และอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยปี พ.ศ.2537 ถึงปี พ.ศ.2558

4.2.2 การนำเข้า

เมื่อมีการส่งออกแล้วได้เงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ ก็จะใช้เงินตราที่ได้มาไปซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค วัตถุดิบหรือสินค้ากึ่งวัตถุดิบ สินค้าทุน และสินค้าอื่นๆ การซื้อสินค้าเหล่านี้แต่ละชนิดก็บ่งบอกว่านำมาเพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การผลิต หรือสินค้าทุนที่นำเข้ามาก็เพื่อการผลิตและการพัฒนาประเทศ และสินค้าประเภทยานพาหนะ ยุทธปัจจัย อากาศยาน เรือเดินทะเล และการนำเข้าน้ำมัน เป็นต้น ซึ่งสินค้าที่ประเทศไทยมีการนำเข้าจำแนกตามกลุ่มของสินค้า แบ่งออกเป็น 11 กลุ่ม ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ วัตถุดิบ น้ำมันและเชื้อเพลิง น้ำมันจากพืชและสัตว์ เคมีภัณฑ์ สินค้าอุตสาหกรรม เครื่องจักร สินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ สินค้าเบ็ดเตล็ด และทองคำ โดยการนำเข้าสินค้าจะถูกกำกับดูแลโดย กระทรวงพาณิชย์ และกรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ และติดตามสถานการณ์การนำเข้าในภาพรวม เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายและมาตรการบริหารการนำเข้า ตลอดจนเตือนภัยล่วงหน้า และเสนอแนะแนวทางการใช้มาตรการที่เหมาะสม เป็นต้น

จากภาพที่ 4.4 แสดงการนำเข้าสินค้าและอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยพบว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากนำเข้าสินค้าที่ใช้เป็นปัจจัยในการผลิตและสินค้าอุปโภคบริโภค และมีอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศก็สูงขึ้นเรื่อยๆ เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงทิศทางความสัมพันธ์ของการนำเข้าสินค้าและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยมีลักษณะที่ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อมีการเปิดประเทศจะทำ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ให้เกิดการส่งออกและการนำเข้าสินค้า ซึ่งถ้ามีการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลให้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นด้วย แล้วอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยก็จะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน หรือเมื่อมีการส่งออกที่ลดลง จะส่งผลให้มีการนำเข้าลดลง แล้วอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยก็จะลดลงเช่นกัน เช่น ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤตต้มยำกุ้ง หรือวิกฤตเศรษฐกิจฟองสบู่แตก ส่งผลทำให้มีการค้าระหว่างประเทศลดลง เกิดการชะลอตัวของการส่งออกและทำให้มีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศลดลงไปด้วย เนื่องจากธุรกิจหลายประเภทต้องปิดกิจการเพราะขาดสภาพคล่อง ต้นทุนสูง และอุปสงค์ของสินค้าลดลงอย่างมาก และในปี พ.ศ. 2552 เกิดปัญหาวิกฤตในภาคการเงินของสหรัฐอเมริกาหรือเรียกว่า วิกฤตซับไพรม์ในสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2551 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2552 และในปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ.2558 เศรษฐกิจโลกได้ชะลอตัวลงส่งผลทำให้การส่งออกชะลอตัวลงซึ่งส่งผลทำให้การนำเข้าลดลงเช่นกัน เนื่องจากการนำเข้าสินค้าเข้ามาในประเทศไทยนั้นมักจะนำเข้าสินค้าทุนที่นำเข้ามาก็เพื่อการผลิตเพื่อการส่งออก

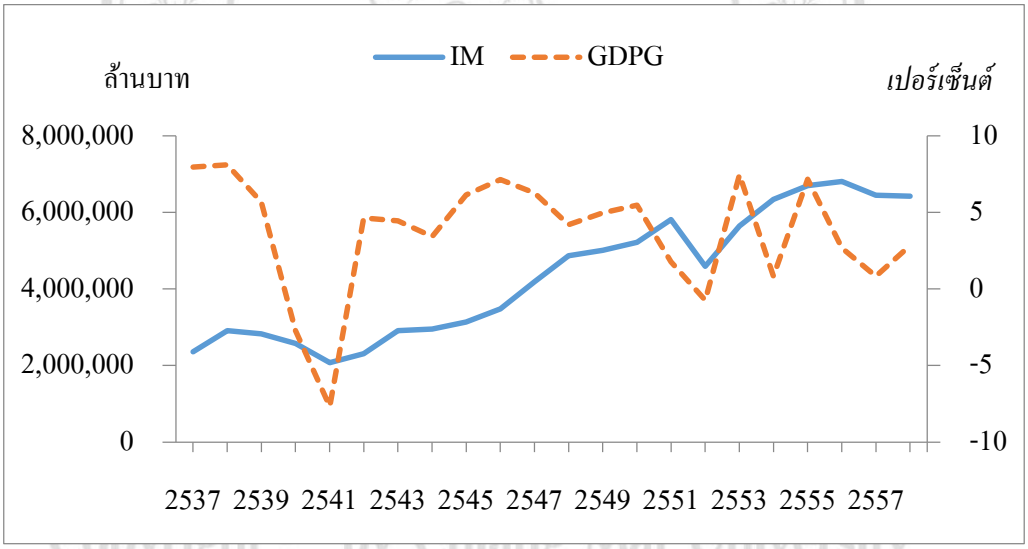

ที่มา : จากการคำนวณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2558)

ภาพที่ 4.4 การนำเข้าสินค้าและบริการ และอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยปี พ.ศ.2537 ถึงปี พ.ศ.2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.3 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา (Developing Countries) ซึ่งต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพราะต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจมีจุดหมายเพื่อเพิ่มระดับรายได้ประชาชาติให้สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ ทั้งนี้การที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศไทยตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดนั้น ได้แก่ GDP การลงทุนรวม (ภาครัฐและภาคเอกชน) การบริโภคภาคเอกชน การบริโภคภาครัฐบาล มูลค่าการส่งออกสินค้า มูลค่าการนำเข้าสินค้า ดุลการค้า และเงินเฟ้อ และจากภาพที่ 4.5 ได้แสดงโครงสร้างของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

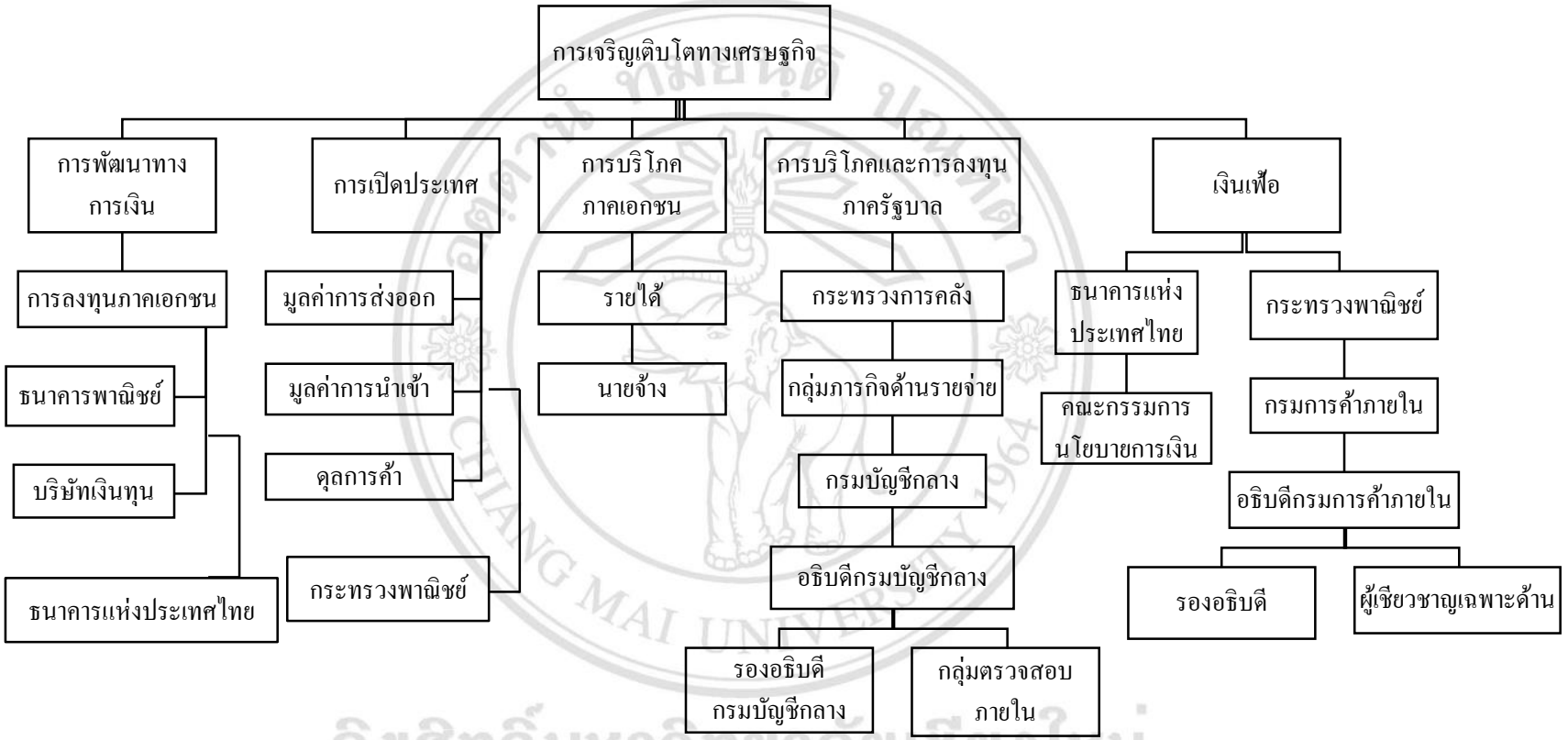

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2558) กระทรวงการคลัง(2558) ธนาคารแห่งประเทศไทย(2558) และกระทรวงพาณิชย์(2558)

ภาพที่ 4.5 โครงสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

จากภาพที่ 4.5 แสดงโครงสร้างของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย จะเห็นว่าปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะถูกกำกับดูแลจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ซึ่งการพัฒนาทางการเงินเป็นตัวกลางที่ทำให้การลงทุนในภาคเอกชนนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปิดประเทศเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการส่งออก การนำเข้า และดุลการค้า ที่แสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีการบริโภคภาคเอกชน การบริโภคและการลงทุนของภาครัฐบาล เงินเฟ้อและปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.การบริโภคของภาคเอกชน แสดงถึง การจับจ่ายใช้สอยในการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของบุคคลธรรมดา ครัวเรือน และสถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ในทางทฤษฎีแล้วการบริโภคของภาคเอกชนมากหรือน้อยนั้นจะขึ้นอยู่กับรายได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด ดังนั้นเมื่อมีการใช้จ่ายเพื่อบริโภคของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น จะทำให้ภาคการผลิตขายสินค้าได้มากขึ้น มีการลงทุนในภาคการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น แสดงว่าเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.การใช้จ่ายของภาครัฐในการบริโภคและลงทุนนั้นจะเป็นการใช้จ่ายที่ทำให้เกิดการพัฒนาประเทศที่นำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้กำกับดูแลในค่าใช้จ่ายของภาครัฐ เนื่องจากการะทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังแผ่นดิน การบริหารพัสดุภาครัฐ ทรัพย์สินของแผ่นดิน ภาษี อากร และอื่นๆ ซึ่งในกระทรวงการคลังมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแลด้านรายจ่าย คือ กรมบัญชีกลาง

2.1 กรมบัญชีกลางมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติด้านกฎหมายการคลัง การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุรัฐ การตรวจสอบภายใน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ เงินนอกงบประมาณ และความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐให้สอดคล้องกับการรักษาวินัยและความยั่งยืนทางการคลังอีกทั้งบริหารเงินสดภาครัฐ บริหารการรับ-จ่ายเงิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น โดยการกำหนดมาตรการ การตรวจสอบค่าใช้จ่ายของรัฐต่างๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง กลุ่มตรวจสอบภายในและอื่นๆ

3. เงินเฟ้อเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สะท้อนถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เงินเฟ้อ หมายถึง ภาวะที่ราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถ้าหากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นมากจะกระทบต่อฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเงินเฟ้อมีหน่วยงานที่กำกับดูแล ประกอบไปด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.1 กระทรวงพาณิชย์ มีกรมการค้าภายในที่จะกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการไม่ให้ผู้ประกอบการฉวยโอกาสหรือเอาเปรียบผู้บริโภค หรือตรึงราคาไว้ในช่วงที่สินค้าขาดแคลนระยะสั้น นอกจากนี้ยังทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลราคาสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคซื้อเป็นประจำทุกวันจากตลาดและแหล่งจำหน่ายต่างๆทั่วประเทศ นำมาคำนวณจัดทำเป็นดัชนี ที่เรียกว่า ดัชนีราคาผู้บริโภค เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบภาวะเงินเฟ้อสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีดังกล่าว ซึ่งเรียกตัวชี้วัดนี้ว่า อัตราเงินเฟ้อ

3.2 ธนาคารแห่งประเทศไทย มีคณะกรรมการนโยบายการเงินในการรักษาอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในกรอบที่กำหนดตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการนโยบายการเงินจะดำเนินนโยบายการเงินผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบาย เพื่อดูแลเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำ และไม่ผันผวน ซึ่งเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว และความกินดีอยู่ดีของประชาชน ดังนั้นเมื่อมีการควบคุมเงินเฟ้อให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสมจะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

จากโครงสร้างของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเห็นถึงความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางการเงิน และการเปิดประเทศที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

จากโครงสร้างการพัฒนาทางการเงินและโครงสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ได้กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางการเงินกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาทางการเงินของประเทศไทยที่ถูกกำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย และจากการพัฒนาเหล่านี้จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้บริการดังกล่าวในระบบการเงิน ซึ่งนำไปสู่การขยายตัวในระบบเศรษฐกิจ จากภาพที่ 4.6 แสดง อัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการพัฒนาทางการเงิน จะเห็นว่า การพัฒนาทางการเงินและอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อมีการพัฒนาทางการเงินเกิดขึ้นส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพและเสถียรภาพทางการเงิน มีความน่าเชื่อถือทางการเงิน เกิดการออมเพิ่มขึ้นในรูปของสินทรัพย์ทางการเงิน มีปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบและมีความคล่องตัวเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการพัฒนาทางการเงินกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการในระบบการเงิน เกิดการกู้ยืมและนำไปลงทุน ส่งผลให้เกิดขยายตัวทางเศรษฐกิจตามมา เช่น หลังจากช่วงที่เกิดวิกฤตต้มยำกุ้งในปี พ.ศ.2540 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีนโยบายในการพัฒนาทางการเงินโดยมีแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ฉบับที่ 1 อยู่ในช่วงปี พ.ศ.2547 ถึง พ.ศ. 2551 พบว่า ระหว่างช่วงที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใช้แผนพัฒนาเห็นถึงการพัฒนาทางการเงินที่เพิ่มขึ้นไปพร้อมกับอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เช่นในปี พ.ศ.2548 –พ.ศ.2550 มีการพัฒนาทางการเงินที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีเท่ากับร้อยละ 13.44 , 13.92 และ14.18 ตามลำดับ และอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีเท่ากับร้อยละ 4.20 , 4.98 และ 5.47 ตามลำดับ และหลังจากวิกฤตในภาคการเงินของสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ.2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีแผนในการพัฒนาทางภาคการเงินในประเทศไทยโดยมีแผนพัฒนาระบบสถาบันที่เงิน ฉบับที่ 2 อยู่ในช่วงปี พ.ศ.2553 ถึง พ.ศ.2557 พบว่าในช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการใช้แผนพัฒนาทางการเงินทำให้มีการพัฒนาทางการเงินที่เพิ่มขึ้นไปพร้อมกับอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการพัฒนาทางการเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

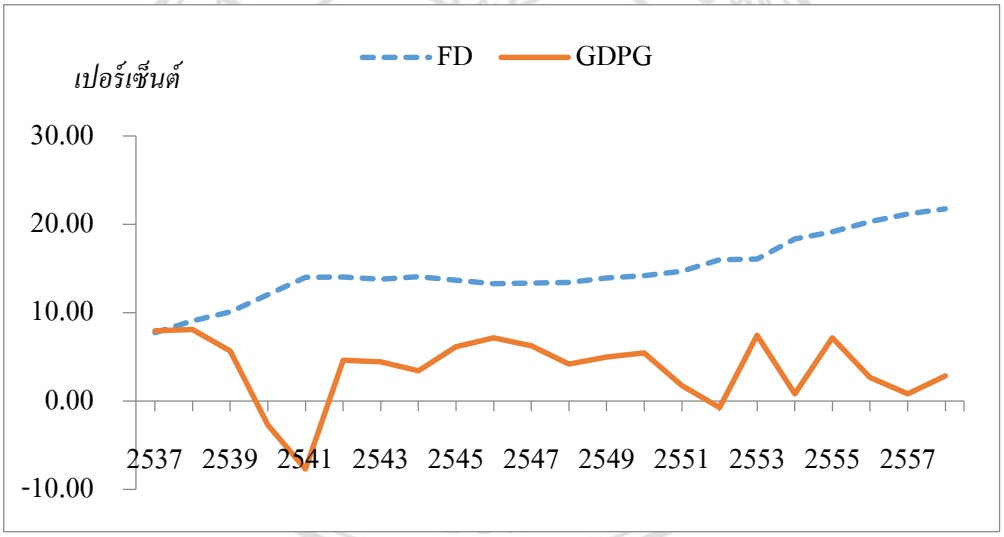

ที่มา : จากการคำนวณ

ภาพที่ 4.6 อัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการพัฒนาทางการเงินของไทยปี พ.ศ.2537 ถึงปี พ.ศ.2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ความสัมพันธ์ของการเปิดประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

จากโครงสร้างการเปิดประเทศและโครงสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเปิดประเทศที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แสดงดังภาพที่ 4.7 จะเห็นว่า การค้าระหว่างประเทศ การเปิดประเทศ และอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยแสดงให้เห็นถึงทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อการค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นแสดงว่ามีขนาดการเปิดประเทศที่มากขึ้น ส่งผลทำให้อัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นในปี พ.ศ.2548 ถึง พ.ศ. 2550 มีมูลค้าการค้าเท่ากับ 9,584,247 , 10,236,362 และ 10,911,595 ล้านบาท ตามลำดับ มีขนาดการ

เปิดประเทศคิดเป็นร้อยละ 139.94 , 142.39 และ 143.96 ตามลำดับ และอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศร้อยละ 4.20 , 4.98 และ 5.47 ตามลำดับ ในทางกลับกันถ้าการค้าระหว่างประเทศลดลงแสดงว่าขนาดการเปิดประเทศจะลดลง ส่งผลให้อัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ขยายตัวลดลง เช่น ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤตต้มยำกุ้งหรือวิกฤตเศรษฐกิจฟองสบู่แตก ส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงปี พ.ศ.2541 ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทำให้การค้าระหว่างประเทศ ขนาดการเปิดประเทศ รวมทั้งอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลง และ ในปี พ.ศ.2551 เกิดปัญหาวิกฤตในภาคการเงินของสหรัฐอเมริกาหรือเรียกว่า วิกฤตซับไพรม์ในสหรัฐอเมริกาส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2552 และในปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ.2558 เศรษฐกิจโลกได้ชะลอตัวลงทำให้ประเทศไทยได้รับความเสียหายทางเศรษฐกิจเนื่องจากประเทศไทยมีการเชื่อมโยงทางการค้ากับตลาดโลกในระดับสูง เมื่อเกิดวิกฤตทำให้อัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และขนาดของการเปิดประเทศลดลงอย่างเห็นได้ชัด เป็นผลมาจากการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยที่ลดลง

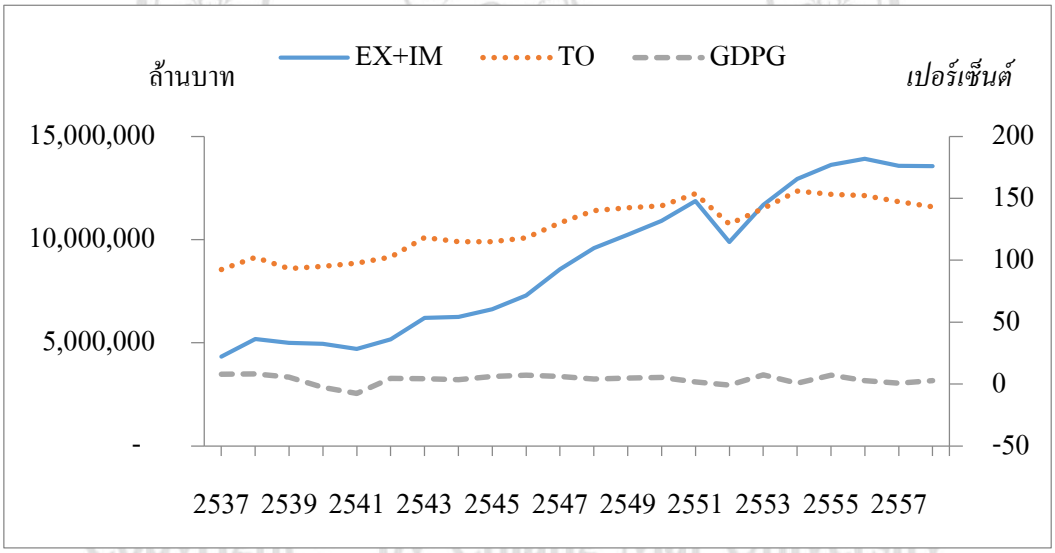

ที่มา : จากการคำนวณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2558)

ภาพที่ 4.7 การค้าระหว่างประเทศ ขนาดการเปิดประเทศ และอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยปี พ.ศ.2537 ถึงปี พ.ศ.2558

ความสัมพันธ์ของการเปิดประเทศและการพัฒนาทางการเงิน

จากโครงสร้างของการเปิดประเทศและการพัฒนาทางการเงินในข้างต้นทำให้เห็นช่องทางของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดประเทศกับการพัฒนาทางการเงิน นั่นคือ เมื่อมีการเปิดประเทศแสดงว่า เกิดการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้ธนาคารแห่ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงการพัฒนาภาคการเงินของไทยเพื่อให้ภาคการเงินมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพทางการเงินมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือในภาคการเงินไทยมากยิ่งขึ้นในมุมมองของต่างประเทศ อาทิเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทการเงินต่างๆ ได้ใช้มาตรการทางการเงินในการอำนวยความสะดวกในการให้สินเชื่อและการบริการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ และพัฒนาระบบการชำระเงินของไทยให้มีความเชื่อมโยงกันกับต่างประเทศ ซึ่งเอื้อต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ จากภาพที่ 4.8 แสดงการพัฒนาทางการเงินและการเปิดประเทศของไทย จะเห็นว่า การเปิดประเทศและการพัฒนาทางการเงินมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ การเปิดประเทศของประเทศไทยมีขนาดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทำให้เกิดการพัฒนาทางการเงินภายในประเทศเพิ่มขึ้นตามมาเพื่อตอบสนองการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น เช่น ในปีพ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ.2550 มีขนาดการเปิดประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องร้อยละ 118.05 , 130.32 139.94 , 142.39 และ 143.96 ตามลำดับ และมีการพัฒนาทางการเงินเพิ่มขึ้นเช่นกันร้อยละ 13.28 , 13.37 , 13.44 , 13.92 และ 14.18 ตามลำดับ แต่ในบางปีก็จะเห็นถึงทิศทางที่ตรงกันข้ามกันซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกประเทศ เช่น ในปี พ.ศ. 2551 วิกฤตในภาคการเงินของสหรัฐอเมริกาส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการค้าของประเทศไทย และตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ถึงพ.ศ. 2558 เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ทำให้ขนาดของการเปิดประเทศลดลง แต่มีการพัฒนาทางการเงินที่เพิ่มขึ้น คืออยู่ในช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการดำเนินแผนพัฒนาทางการเงิน ดังนั้นการเปิดประเทศอาจเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นทำให้เกิดการพัฒนาทางการเงินภายในประเทศที่นำสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

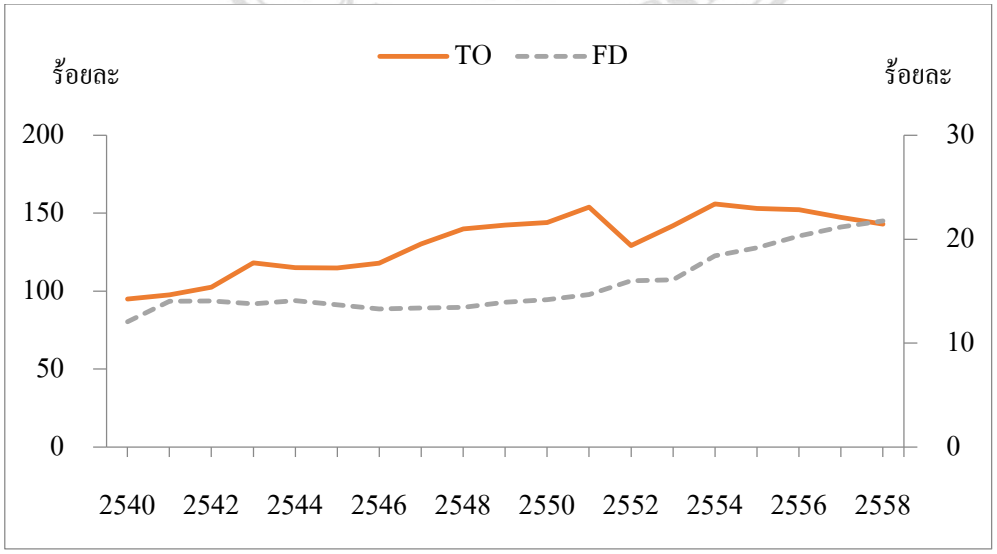

ที่มา : จากการคำนวณ

ภาพที่ 4.8 การเปิดประเทศและการพัฒนาทางการเงินของไทย ปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ.2558